

26.4.2017

Välitä viljelijästä - treffit 26.4.2017 Äänekoski

Leena Pölkki avasi tilaisuuden.

Missä mennään Keski-Suomessa, Eila Eerola, Välitä viljelijästä/Mela:

- Hienoa, että olemme saaneet tämän päivän kasaan ja näin paljon ihmisiä paikan päälle
- Eila työstään: saa yhteydenoton suoraan viljelijältä, usein puhelinoitto, monesti pidempikin keskustelu, Eila kuuntelee ja sovitaan tilakäynti
- Eilalle on kertynyt paljon kokemusta, josta ammentaa tilakäynneillä
- Tiloilla tehtävä työ on täysin ilmaista, on mahdollisuus käyttää myös ostositoumuksia
- Häätä ei ole koskaan väärän kokoinen, vaan aina oikean kokoinen
- Tilaisuuteen osallistujat tärkeässä asemassa, kun kohtaavat viljelijöitä

Missä mennään viljelijöiden hyvinvoinnissa projektin näkökulmasta, Pirjo Ristola, Välitä viljelijästä/Mela:

- Tälle vuodelle saatiin ministeriöltä miljoona euroa rahaa maatalousyrittäjien jaksamisen tukemiseen
- Jo ensimmäisten kuukausien aikana on osoittautunut todella tärkeäksi
- On myönnetty 249kpl ostositoumuksia ma 24.4. mennessä koko maassa
- Tähän mennessä on kohdattu jo yli 500–550 viljelijää hanketyöntekijöiden toimesta
- Apua tarvitsevia viljelijöitä on paljon, avun hakemiskynnyksen madaltaminen on tärkeää tässä projektissa
- Nyt myönnettyä rahaa vain täksi vuodeksi
- On viety jo eteenpäin viestiä jatkon tärkeydestä hallitukselle, ei tietoa, onko asiaa käsitelty puoliväliriihessä
- Tiloilla käsiteltäviä asioita: talous, lomitukset jne.
- Ihmisten näkökulmasta: uupumus, avuttomuus, sukupolvenvaihdostilanteet
- Talousongelmista: on tiloja, joilla on satojen tuhansien eurojen arvosta avaamattomia laskuja, tällöin työ alkaa näiden avaamisella
- Toisaalta ongelmat voivat johtua yksityistalouden puolelta, jossa liian suuret kulut
- Ostopalvelusitoumuksia saa taloudellisiin, juridisiin ja sosiaalisiin asioihin liittyen
- Sitoumuksia saa: Eila käy ensi tilalla ja tehdään yhdessä hakemus, johon mukaan Eilan suosittelu, vain näin etenee Melassa eteenpäin
- Loppuun palamisen varoitusmerkkejä: muisti- ja keskittymisvaikeudet, päätöksentekovaikeudet, tunnepurkaukset, univaikeudet jne.
- Pyyttää viljelijää ottamaan suoraan Eilaan yhteyttä, tai viljelijän luvan kanssa voivat muutkin ottaa yhteyttä
- Eila ja kollegat aloittivat tammikuussa ja täysipainoisesti helmikuussa
- Maaliskuussa ostopalvelusitoumuksia 96 kpl
- Voimaa arkeen -hanke Pohjois-Savossa on saanut eniten hakemuksia: 62 kpl, Välitä viljelijästä Keski-Suomessa 10 kpl rekisteröityjä hakemuksia
- Maidontuottajia hakijoista puolet
- Alussa 70% meni talousneuvontaan, nyt terapian osuus kasvaa koko ajan, kohta noin 50%
- Terapiaan hakeutuneita eri puolilla Suomea aika lailla saman verran
- Myös miehet ovat lähteneet hyvin ja vapaaehtoisesti mukaan terapiaan, iäkkäämmät miehet hakevat jopa saman ikäisiä naisia enemmän
- Viljelijöiden löytämiseen tarvitaan meidän kaikkien apua

Kommentteja:

- Melan pitää ottaa nyt aktiivinen rooli viestin viemisessä eteenpäin hallitukselle ja Brysseliin
- Mela on pitänyt asiaa esillä, myös Maaseudun Tulevaisuudessa on ollut ja tulee olemaan esillä
- Nyt asiasta tiedottaminen, että apua on saatavilla ja jatkossa, mitä avulla on saatu aikaan
- Tulossa juttu myös Maito ja me -lehteen

26.4.2017

Jukka Helin, Lapuan hiippakunnan terveiset:

- Kolme viikkoa sitten tuli yhteydenotto Etelä-Pohjanmaalta väsyneiden viljelijöiden puolesta, piispa Peura otti vakavasti ja välitti viestin eteenpäin

Marianne Huhtala, Laukaan MTK

- Laukaassa on toimiva verkosto, joka keskustelee rajojensa puitteissa
- Toimintaa: suunnitellaan virkistäviä toimia, mietitään tukitoimia ja tarjotaan kriisiapua
- Tämän verkoston kesken on mahdollisuus suunnitella ja toteuttaa toimintaa
- Esimerkki maatilasta Laukaasta/eläinaktivistitoimintaa, myös yhteydenotto kriisikeskus Mobileen ja tapaamisen sopiminen sinne
- Tämän pohjalta järjestettiin myös infotilaisuus MTK Keski-Suomessa
- On järjestetty myös parisuhdepäivä seurakunnan leirikeskuksessa

Arto Muurikainen, Laukaan diakonia:

- Verkostossa toimiminen lähtee yhdessä tekemisestä ja luottamuksesta
- Seurakunnalla on resursseja ja toimitiloja järjestää viljelijöille tilaisuuksia, mukana myös lähiruoka-aspekti
- Viljelijöiltä tulee yhteydenottoja
- Tulee hyvä mieli myös viljelijöille, jotka voivat olla apuna
- Laukaassa on hyvä henki näissä asioissa

Viljelijöiden hyvinvointi - missä mennään?**Tanja-Reetta Kinnunen, ProAgria Keski-Suomi:**

- Epävarmuus talouden kehityksestä ja maksuvalmiudesta
- Tilan taloudenhallinta, omat ja tilan talous pitää erillään
- Maltilliset investoinnit
- Taloudellinen epävarmuus heijastuu väkisin henkiseen hyvinvointiin
- ProAgrian asiantuntijat ovat keskiössä toimiessaan kentällä ja kohdatessaan viljelijöitä
- Vastuu ja velvollisuus: asiantuntijan oma moraalikäsitys ja kyky lukea tilanteita

Anja Kettunen, MTK Keski-Suomi:

- Viljelijöiden asiat ovat meidän asioita
- On tapahtunut ohjelmakauden, tulojen ja tukien muutos
- Tulovirrat ovat pienentyneet, samoin tilojen määrä
- Viljelijöiden kyläkokouksia ei enää järjestetä
- Viljelijöiden hyvinvointiin vaikuttavat: lomitukset, asiallinen tukipolitiikka (viljelijöitä harmittaa pilkuntarkka tukipolitiikka), valvonta ja maksatus -> näitä ei voi ulkoistaa, mutta taitoja voi kartoittaa -> asioista pitää pystyä puhumaan
- Hankkeet ovat eräänlaisia herätyskelloja
- Jatketaan työtä viljelijöiden puolesta

Tiina Liimatainen, Keski-Suomen osuuspankki:

- Tiina on tehnyt töitä viljelijöiden kanssa eri tavoin jo 30 vuotta, aiemmin mm. neuvojana, nyt 10 vuotta pankissa
- Kun viljelijällä menee huonosti, se näkyy viimeiseksi pankissa
- Sukupolvenvaihdosasiat ovat haastavia, mutta silloinkin pitää ottaa yhteyttä
- Pankkiin tullaan usein vasta viimeisessä hädässä, mutta jo aiemmin kannattaa tulla
- Aina ei ole vain hyviä vaihtoehtoja tarjolla, mutta silloin pitää tehdä kompromisseja, sekin on parempi kuin olla tekemättä mitään

26.4.2017

- Viime vuonna oli Keski-Suomessa hiljaista, alkanut vuosi on käynnistynyt paljon vilkkaammin, on tullut hyviä hankkeita ja on varmaan opittukin paljon
- Välitä viljelijästä -hanke on oivallinen tässä
- Viljelijästä välittämistä on myös negatiivisten luottopäätösten tekeminen, vaikka asiakas pettyykin siinä tilanteessa
- Liian hankalat tilanteet pitää välttää
- Jotkut ovat tulleet jälkeensä kiittämäänkin, että aiemmat kielteiset päätökset ovat olleet hyviä
- Taloudelliset ongelmat välittyvät pian muihinkin elämän osa-alueisiin
- Neuvontapalvelut ovat kehittyneet vuosien mittaan
- **Välittäminen lähtee arvostamisesta!**

Kuinka kohdata uupunut viljelijä?

Sanna Kinnunen ja Hanna Markuksela, Zeneraattorit:

- Sanna on työuupumuksen ammattilainen ja tutkija
- Hanna on työkyvyn parantamisen ammattilainen
- Työuupumus: uupumusasteinen väsymys, käynnistyminen ja ammatillisen itsetunnon heikkeneminen
- Maatalousyrittäjien työhyvinvointiin vaikuttavat erityispiirteet: periksiantamattomuuden ja kovan työnteon kulttuuri, sukupolvien ketjut ja perheyrittäjyyden haasteet, sitova arkirytmi ja työolosuhteet, itsestä huolehtimisen priorisointi haastavaa sekä byrokratian ja säädösten tuottama paine
- Uupumuksen tunnistaminen:
 - o Uupujatyyppi 1: kroppa alkaa pettää alta (lihasjumit, levottomuus, univaikeudet, ruoansulatusongelmat, flunssakierteet jne.), osa ihmisistä oireilee vain fyysisesti, vaikka onkin uupunut
 - o Fyysisten oireiden selvittäminen kyselyllä, päivärytmin kartoittaminen, kuormituksen ja palautumisen suhde jne.
 - o Uupujatyyppi 2: työssä alkaa tulla virheitä (huolimattomuusvirheet, työvaiheiden unohtaminen, paperitöissä asiavirheet ja jäävät tekemättä, tehtävien siirtäminen, jolloin optimaalinen aika niiden tekemiseen menee ohi)
 - o Nykyisen tarkkuuden ja työkyvyn kartoittaminen verrattuna entiseen, kuormituksen ja työn laadun yhteyden selvittäminen, töiden prioriteettijärjestyksen selvittäminen, poisjätettävien ja ulkoistettävien töiden selvittäminen, uniongelmien kartoittaminen
 - o Uupujatyyppi 3: suhteet muihin kiristyvät (ärsyyntyminen ja suuttuminen helposti, peruskeskustelujen muuttuminen helpommin riidoiksi, kireä ilmapiiri kotona ja työhön liittyvä vuorovaikutus ei ole välttämättä rakentavaa)
 - o Elämän arvojärjestyksen kartoittaminen, toiminnan ja arvojen selvittäminen, realistinen työkaveruus ja läheinen jne.
 - o Uupujatyyppi 4: mieli on matalalla (vaikea innostua mistään, työ- ja kotiasioiden hoito pakkopullaa, asiat eivät tuota iloa niin kuin ennen, yleisolotila kurja sekä heikkenevä tulevaisuuden usko)
 - o Kyselykaavakkeella mielialan tilanteen selvittäminen, muutosten kartoittaminen, miten itse kuvailisit mielialaasi? ja kyselyn tulos

Kommentteja:

- Miten viljelijöiden kanssa töitä tekevät voivat ottaa edellisiä puheeksi?
 - o Purkaa käsitystä, että avun hakeminen on häpeä -> valistaminen!
 - o Ihmistuntemuksen avulla rohkaista viljelijää avun hakemiseen
 - o Tuoda esille, että usein väsymykseen ja uupumukseen voidaan reagoida fyysisillä oireilla
 - o Tiedustella, mitkä tekijät ovat voineet vaikuttaa esim. paperitöiden viivästymiseen
 - o Kiinnittää huomiota kaikkeen siihen, minkä voi huomata

26.4.2017

- o Selvittää muutoksia aiempaan verrattuna
- o Ei tarvitse olla mielenterveyspuolen ammattilainen, jotta voi kysyä, miten jaksat, miten asiat ovat muuttuneet jne.
- o 1/3 viljelijöiden eläkepäätöksistä liittyy mielenterveysongelmiin, 1/4 osa fyysisiin ongelmiin
- o Pahimmillaan kyseessä voi olla ihmisen henki, muttei sentään samalla tavalla kuin esim. Japanissa, jossa tehdään paljon kunniaitsemurhia, kun työ menee alta
- o Käydä läpi konkreettisia iloisia asioita
- o Myönteisellä palautteella on havaittu tutkimusten mukaan olevan valtavan suuri vaikutus ihmisen jaksamiseen ja vaikka rohkeuteen hakea apua
- o Masennuksen sijaan on hyvä puhua vaikka alavireisyydestä tai alakulosta!
- o RBDI-lomake (löytyy netistä) on yksi hyvä vaihtoehto kyselyn tekemiseen, kehitetty Suomeen sopivaksi

Kommenttipuheenvuorot

Hanna Kaihlajärvi, JAMK/SSYP:

- MEKAN pienryhmät
- Saarijärvellä toimii 120 tilan yhteishankintarengas, on tosi tärkeä tukiverkko
- Mahdollisten ongelmien esille ottaminen on haastavaa, pitäisi vain rohkeasti kertoa asioista
- Yksin näistä ei selvitä vaan yhdessä

Minna Markkula, Maaseudun tukihenkilöverkko:

- Yhdessä tekemisen tärkeys
- Tukihenkilöverkko on perustettu vuonna 1995 viljelijöiden aloitteesta, nyt RAYn rahoituksella, poliittisesti ja kirkollisesti sitoutumaton järjestö
- Suomessa yhteensä yli sata henkilöä
- Toivottavasti tukihenkilöverkko on matalan kynnyksen paikka, jonne viljelijä voi ottaa 1. kerran yhteyttä
- Esitteitä ja tietoa saa jakaa
- Vain puhelinsoitto riittää
- Jos joku alkaa puhua asioistaan, se ei ole valittamista vaan luottamista sinuun!

Tiina Saarinen, Saarikka/Karstula:

- Työterveyshuollon rooli on tärkeä, myös mm. seurantaroolissa
- On tärkeää pysähtyä ja kysyä sekä arvostaa viljelijöitä

Kommentteja:

- Olisi hyvä olla olemassa tiekartta/opus kaikista tahoista, jotka ovat yhteydessä viljelijään. Joitakin on jo, esim. syksyllä 2016 on koottu kaikki viljelijöiden välittämiseen liittyvät tahot MEKAN esitteeseen, löytyy MEKAN hankesivulta aitomaaseutu.fi-sivustolla ja Hanna Kaihlajärvi lähettää vielä sähköpostitse osallistujille
- Kattava tiekartta/opus eri tahoista olisi kuitenkin syytä vielä tehdä

Iltapäivän työpajan/Learning cafen tulokset löytyvät omasta tiedostostaan.